

Perheiden monimuotoisuuden huomioiva hyvinvointialue

Monimuotoisten perheiden aluetavoitteet 2025-2029

Perheiden monimuotoisuuden huomioiva hyvinvointialue lisää kaikkien asukkaidensa hyvinvointia, ja ennaltaehkäisee ongelmia sekä kustannuksia.

1. Perheiden monimuotoisuus ja muutostilanteet huomioidaan hyvinvointialueen päätöksenteossa, rakenteissa ja käytännöissä.
2. Perhekeskustoiminnassa on huomioitava kaikenlaiset perheet ja lapsiperheellistymisen tavat.
3. Lapsiperheellistymisen esteitä on purettava.
4. Lapsi- ja perhepalvelujen työntekijöiden on tunnettava monimuotoisten perheiden erityistarpeet.
5. Lapsiperheiden kotipalvelun saatavuus on varmistettava.
6. Palveluissa on huomioitava lasten vuoroasuminen sekä enemmän kuin kaksi vanhempaa.
7. Lastensuojelun perhehoitoa on kehitettävä ja perhehoidon edellytykset varmistettava.
8. Perheoikeudellisten palvelujen resursseja on lisättävä ja henkilöstöllä on oltava tietoa monimuotoisista perhetilanteista.
9. Kriisiapua on saatava nopeasti, kattavasti ja riittävän pitkäkestoisesti..
10. Työnantajana hyvinvointialue tukee työn ja eri perhetilanteiden yhteensovittamista.

1. Perheiden monimuotoisuus ja muutokset on huomioitava hyvinvointialueen päätöksenteossa, rakenteissa ja käytännöissä

Hyvinvointialueen strategioiden, suunnitelmien ja palveluiden tulee huomioida perhemuotojen ja –tilanteiden moninaisuus. Perheiden monimuotoisuutta on tärkeää seurata saatavilla olevalla tilastotiedolla.

Perheystävällisyys tulee nostaa kriteeriksi hankintoihin ja kilpailutuksiin sekä muistaa omistajaohjauksessa.

Oikea-aikainen ja riittävä tuki sekä perhetilanteen kokonaisvaltainen huomioiminen säästää myös resursseja. Hyvinvointialueen viestinnässä on tärkeää kiinnittää huomiota erilaisten perheiden ja taustojen näkymiseen, sekä selkokielisyyteen ja palvelumuotoiluun eri kohderyhmille.

Palveluissa, kuten parisuhde- ja eropalveluissa, tulee huomioida yhdenvertaisesti myös lapsettomat ihmiset. Palvelujen aukioloaikojen, myös lapsettomuushoitojen, on tuettava työn ja eri perhetilanteiden yhteensovittamista.

Panostetaan järjestöyhteistyöhön. Järjestöt voivat täydentää ja tukea julkisia palveluita mm. tarjoamalla vertaistukea ja tietoa palveluiden kehitystyöhön.

2. Perhekeskustoiminnassa on huomioitava kaikenlaiset perheet ja lapsiperheellistymisen tavat

Hyvinvointialueen tulee ottaa käyttöön valtakunnallinen sähköinen perhekeskus, joka antaa tukea erilaisiin perhetilanteisiin sekä lapsiperheellistymisen tapoihin.

Perhekeskusten on tärkeää osata neuvoa erilaisissa lapsiperheellistymisen tavoissa, kuten hedelmöityshoidot, itsellinen vanhemmuus, sateenkaariperheiden lapsiperheellistymisen vaihtoehdot, kumppanuusvanhemmuus, adoptio tai sijaisperheeksi ryhtyminen.

Perhekeskusten henkilökunnan osaaminen perheiden monimuotoisuudesta on varmistettava säännöllisellä koulutuksella.

3. Lapsiperheellistymisen esteitä on purettava

Hedelmöityshoitoihin on päästävä oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti, ja niihin on kytkettävä psykososiaalinen tuki.

Hedelmöityshoitojen resursseja on lisättävä vastaamaan tarpeeseen. Yhteistyön yksityisen sektorin hedelmöityshoitotarjoajien kanssa on tärkeää olla sujuvaa.

4. Lapsi- ja perhepalveluissa on tunnettava monimuotoisten perheiden erityistarpeet

Työntekijöille on tarjottava täydennyskoulutusta perheiden monimuotoisuudesta. Työntekijöiden osaamista on lisättävä myös kulttuurisensitiivisestä työotteesta.

Alueilla on oltava keskitettyä osaamista adoptioprosessista ja adoptiolapsen erityistarpeista sekä adoption jälkeisestä neuvonnasta ja jälkipalvelusta. Tarjolla tulee olla riittävästi tukea adoptoidun juurten etsintään.

Neuvolasuunnitelmissa tulee huomioida monikko-odottajille räätälöity perhevalmennus, yksin lasta odottavat sekä kuolleenä syntyvien lasten ja keskenmenon kokeneet perheet.

Neuvoloissa on oltava osaamista monisikiöraskauksista ja monikkoperheiden tukemisesta. Äitiysfysioterapiaa on tarjottava erityisesti näille synnyttäjille.

Kaksi- tai monikielisen lapsen kaikkien kotikielten kehitystä on tuettava palveluissa, ja palveluissa tulee varmistaa tiedon välittyminen kaikille vanhemmille kielitaidosta riippumatta.

Uusperheille on tarjottava tukea perheytymisen eri vaiheisiin sekä kriisitilanteisiin. Eropalveluiden on oltava tarjolla matalalla kynnyksellä ja nopeasti, myös uusperhe-eroissa. Myös lasten tarpeet eroissa kartoitetaan ja palveluista kerrotaan vanhemmille.

Palveluissa täytyy huomioida sukupuoleltaan moninaisten vanhempien perheellistymisen, raskaus, synnytys ja lapsiperhe-elämä.

5. Lapsiperheiden kotipalvelun saatavuus on varmistettava

Kotipalvelun on oltava yhdenvertaisesti ja helposti saatavilla koko alueella.

Palvelusta on viestittävä aktiivisesti, ja sen tavoittavuutta on arvioitava ja kehitettävä säännöllisesti, jotta kaikenlaiset perheet löytävät tarvitsemansa palvelun piiriin. Varmistetaan, että myös esimerkiksi sijaisperheet ja etävanhemman perheet tietävät palveluista ja saavat niitä kuten muutkin lapsiperheet.

Kotipalvelun on toimittava perheiden tarpeiden ehdoilla. Palvelumuotoilulla voi edistää palvelun asiakaslähtöisyyttä, riittävyttä ja oikea-aikaisuutta.

Matalan kynnyksen kotiin tulevaa palvelua on oltava saatavilla tilanteessa, jossa vanhempi on sairastunut ja tarvitsee apua lapsesta huolehtimiseen. Kotipalvelua tulee voida käyttää tarvittaessa myös vanhemman työllistymisen edistämiseen.

Perheisiin, joissa surraan läheisen kuolemaa, on automaattisesti tarjottava konkreettista apua arjen sujumiseen. Kotipalvelua on tarjottava akuutisti ja myös pidemmän ajan kuluttua menetyksestä.

6. Lasten vuoroasuminen sekä enemmän kuin kaksi vanhempaa on huomioitava palveluissa

Lasten ja perheiden palvelut, kuten lastensuojelu, kotipalvelu, sosiaalietuudet, vammaispalvelut ja terveydenhuolto on turvattava lapselle ja tämän perheelle molemmissa kodeissa, myös silloin, kun kodit sijaitsevat eri hyvinvointialueilla.

Viestintä lapsen asioista on mahdollistettava kaikille lapsen tosiasiallisille vanhemmille perheiden toiveiden ja sopimusten mukaisesti.

7. Lastensuojelun perhehoitoa on kehitettävä ja perhehoidon edellytykset varmistettava

Lastensuojelulle tulee taata kokonaisuutena riittävät resurssit. Henkilökunnan vaihtuvuutta on tärkeää vähentää, sekä seurata ja lisätä määrätietoisesti työhyvinvointia.

Perhehoito on järjestettävä järjestettävä alueellisesti yhdenvertaisesti ja eri perhehoidon muotoja yhdessä kehittäen. Perhehoidon mahdollisuuksia on hyödynnettävä myös nuorten jälkihuollossa. Adoption mahdollisuutta on selvitettävä pitkäaikaisen sijoituksen vaihtoehtona.

Perhehoitajien asiantuntemusta on hyödynnettävä perhehoidon kehittämisessä. Perhehoidossa on luotava rakenteet säännölliseen yhteistyöhön perhehoitajien ja perhehoitoyhdistysten kanssa. Perhehoitajuus on hyvä nähdä elämäntavan lisäksi myös elinkeinomahdollisuutena.

Kotiin vietävää perhehoitoa on tärkeä mahdollisuus perheiden omassa elinympäristössä toteutuvan, oikea-aikaisen tuen mahdollistamiseksi. Kotiin vietävä perhehoito on myös mahdollisuus sitouttaa perhehoitajia sijoitusten välillä. Jos alueella ei ole käytössä kotiin vietävää perhehoitoa, sitä kehitetään.

Täydennyskoulutuksella varmistetaan, että lastensuojelun ammattilaisilla on perhehoidon erityisosaamista, kuten taitoa arvioida millaisella tuella useammat lapset voisivat asua perhehoidossa, ja tietoa sateenkaariperheistä tai eri kieli- ja kulttuuritaustaisista perheistä sijais- ja tukiperheinä.

8. Perheoikeudellisten palvelujen resursseja on lisättävä ja henkilöstöllä on oltava tietoa monimuotoisista perhetilanteista.

Perheoikeudelliset yksiköt ja perheoikeudellisten päätösten täytäntöönpano on keskitettävä hyvinvointialueittain. Lastenvalvojien resurssien on vastattava alueen tarpeeseen. Perheiden on päästävä perheoikeudellisten palvelujen piiriin ennen tilanteen kriisiytymistä.

Työntekijöillä on oltava riittävästi tietoa ja työkaluja lapsen osallisuuden edistämiseksi erotilanteissa. Työntekijöillä on oltava riittävästi tietoa lapsen huollon ja tapaamisten sopimisesta silloin, kun kaikki vanhemmat eivät ole lapsen oikeudellisia vanhempia. Työntekijöiden on osattava neuvoa sopimusten tekemisessä myös silloin, kun lapsella on enemmän kuin kaksi huoltajaa.

Valvottuja ja tuettuja tapaamispaikkoja tulee lisätä, jotta tapaamisoikeus toteutuu alueella yhdenvertaisesti.

9. Kriisiapua on saatava nopeasti, kattavasti ja riittävän pitkäkestoisesti.

Kriisiapu on turvattava koko perheelle kaikissa perhetilanteissa – myös lapsille ja uusperheiden jäsenille, tarpeen mukaan virallisista perhesuhteista riippumatta.

Lasten on saatava kriisiapua vuorokauden sisällä kriisin alkamisesta.

Kriisituen on tarvittaessa ulotuttava myös toiselle hyvinvointialueelle ja jatkuttava myös heti annettavan tuen jälkeen. Kriisiavulle on luotava alueellinen palveluketju, jonka avulla varmistetaan tiedonkulku ja palveluohjaus myös akuutin kriisitilanteen jälkeen. Kriisiauttajien on tärkeää osata ohjata myös pitkäkestoisemman järjestö- ja vertaistuen piiriin.

10. Työnantajana hyvinvointialue tukee työn ja eri perhetilanteiden yhteensovittamista.

Työnantajana hyvinvointialueen tulee huomioida erilaiset vanhemmuudet, kuten vuoroasuvan lapsen vanhemmat, yksinhuoltajat, etävanhemmat, uusperheiden bonusvanhemmat ja sateenkaariperheiden kaikki vanhemmat. Raskaustilanteelle yhtäläiset joustot ja oikeudet tulee taata kaikkiin lapsiperheellistymisen tapoihin, kuten lapsettomuushoitoihin, adoptioihin ja sijaisperheeksi ryhtymiseen.

Lomasuunnittelussa otetaan lapsiperheellisten kanssa yhdenvertaisesti huomioon lapsettomien toiveet ja tarpeet.

Työnantajana hyvinvointialue on huolehdittava riittävästä tuesta perheestä johtuvissa kriisitilanteissa, kuten läheisen kuollessa ja avo- tai avioeroihin liittyvissä kriiseissä.